

Granskning av stadsmiljönämnden

– verksamhetsåret 2024

2025-04-08

Missiv till stadsmiljönämnden

Revisorerna har avslutat granskningen av nämnden avseende verksamhetsår 2024.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnden ansvarar också för att det finns tillräcklig intern kontroll. Revisorernas uppdrag är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskning som har genomförts i nämnden under året presenteras i denna revisionsredogörelse. Av redogörelsen framgår de sakkunnigas iakttagelser och bedömningar.

Vi, förtroendevalda revisorer, hänvisar till de sakkunnigas redogörelse som grund för vårt uttalande till kommunfullmäktige. Vi ställer oss bakom de sakkunnigas bedömningar och rekommendationer som framgår av denna redogörelse.

Vi noterar att granskningen av skydd mot fordonsburna attacker visar på flera brister, bland annat när det gäller rutiner, roller och ansvar både i den konkreta implementeringen såväl som när det gäller området sett ur ett övergripande strategiskt perspektiv. Det föreligger en rad avvikelser mot centrala styrdokument på området. Organisationen är otydlig avseende ansvar. Nämnden saknar i allt väsentligt uppföljning och kontroll av befintliga hinder. Nämnden har dock agerat på olika sätt i samband med en höjning av terrorhotnivån mot Sverige vilket väger upp vår bedömning av helheten.

Mot bakgrund av de brister som vi har sett i granskningen bedömer vi att arbetet med skydd mot fordonsburna attacker inte bedrivs på ett helt ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll. I övrigt bedömer vi att nämnden bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi har noterat att flera ledamöter under året valt att inte delta i nämndens beslut. Kommunallagen ger en ledamot rätten att avstå från att delta i en omröstning eller i ett beslut. Att avstå från att delta i beslut fråntar dock inte ledamoten ansvaret för nämndens uppdrag. Det kan därför ifrågasättas om en ledamot som konsekvent avstår från att delta i beslutet lever upp till det ansvar som följer med nämnduppdraget. Utgångspunkten måste vara att utnyttja denna möjlighet mycket sparsamt. Vi vill betona att det från en demokratisk synpunkt är viktigt att ledamöterna deltar i beslutsfattandet.

Följande rekommendationer lämnas:

Nämnden rekommenderas att stärka följsamheten mot Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

Nämnden rekommenderas att systematisera sitt arbete med skyddet mot fordonsburna attacker. Detta innebär att nämnden behöver säkerställa att

nödvändiga rutiner och arbetssätt tas fram och implementeras, att ansvar och roller tydliggörs och att de medarbetare i förvaltningen som är i behov av utbildning ges detta.

Nämnden rekommenderas att ta fram en heltäckande analys av var i staden risk finns för fordonsburna attacker som underlag för att vidta nödvändiga åtgärder.

Nämnden rekommenderas att säkerställa tillgången till korrekt information om befintliga fordonshindars placering och skick.

Nämnden rekommenderas att i enlighet med kommunfullmäktiges beslut öka bekämpningen av invasiva arter samt genomföra fler miljörevisioner.

Nämnden rekommenderas att formalisera och stärka samverkan inom staden kring arbetet mot invasiva arter.

Nämnden rekommenderas att öka antalet miljörevisioner.

Nämnden rekommenderas att stärka uppföljningen och kontrollen av egen verksamheten (från 2023)

Nämnden rekommenderas att genomföra egna kontroller inom ramen för avtalsuppföljningen (från 2023)

Nämnden rekommenderas att införa kontroller som säkerställer att nämnden bara betalar för korrekt utfört arbete (från 2023)

Vi vill betona vikten av att nämnden vidtar lämpliga åtgärder med anledning av de rekommendationer som lämnas i revisionsredogörelsen.

Med anledning av rekommendationerna vill vi också ha ett yttrande från nämnden. Av yttrandet ska det framgå vilka åtgärder som nämnden har gjort eller planerar att göra för att hantera de lämnade rekommendationerna.

Yttrandet ska skickas till stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se senast den 19 juni 2025.

Göteborg den 8 april 2025

För revisorsgruppen,
enligt uppdrag

Jonas Ransgård
ordförande

Torbjörn Rigemar
vice ordförande

Stadsrevisionens uppdrag

Stadsrevisionens uppdrag är att granska kommunens verksamhet. Granskningen sker på uppdrag av kommunfullmäktige som utser förtroendevalda revisorer som ansvarar för granskningen av nämnderna och kommunstyrelsen. Bland de förtroendevalda utser kommunfullmäktige även lekmanrevisorer. Lekmanrevisorerna ansvarar för granskningen av de bolag som kommunen äger.

De förtroendevalda revisorerna anlitar alltid sakkunniga biträden (yrkesrevisorer) som genomför granskningen. I revisionsredogörelserna presenterar yrkesrevisorerna den granskning de har gjort på nämnderna och kommunstyrelsen. Revisionsredogörelserna ligger till grund när de förtroendevalda revisorerna ansvarsprövar nämnderna och lämnar sitt uttalande till kommunfullmäktige.

Viss granskning rapporteras till kommunfullmäktige löpande under året i särskilda revisionsrapporter. Du hittar alla stadsrevisionens redogörelser och rapporter på www.goteborg.se/stadsrevisionen, men du kan också beställa dem från revisionskontoret via stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se.

Diarienummer: SRV-2024-00064

Innehåll

1	Samlad bedömning	6
1.1	Rekommendationer	7
2	Grundläggande granskning	8
2.1	Verksamhet	8
2.1.1	Personuppgiftsincidenter serviceresor	8
2.2	Ekonomi	9
2.3	Intern kontroll	9
2.4	Bedömning	10
3	Skydd mot fordonsburna attacker	11
3.1	Granskningsresultat	11
3.1.1	Organisation, roller och rutiner	12
3.1.2	Analyser	12
3.1.3	Planering	13
3.1.4	Kontroll och uppföljning	15
3.2	Bedömning	15
4	Arbetet mot invasiva växter	17
4.1	Granskningsresultat	17
4.1.1	Organisation och ansvar	17
4.1.2	Bekämpning av invasiva växter	18
4.1.3	Grönskötsel	19
4.1.4	Markarbeten	19
4.1.5	Samverkan	20
4.1.6	Kontroll och uppföljning	20
4.2	Bedömning	21
5	Personsäkerhet för förtroendevalda	21
6	Högt vatten – styrning och uppföljning av Göteborgs Stads arbete med högvattenskydd	22
	Granskning av räkenskaper	23
6.1	Granskningsresultat	24
7	Uppföljning av tidigare granskning	24
7.1	Uppföljning av stadens snöröjning	24
7.1.1	Bedömning	24
7.2	Uppföljning av hantering av delegationsbeslut	25
7.2.1	Bedömning	25

1 Samlad bedömning

Varje år granskar kommunens revisorer nämndens verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed. Årets granskning består av

- grundläggande granskning
- skydd mot fordonsburna attacker
- arbetet mot invasiva växter
- personsäkerhet för förtroendevalda
- styrning och uppföljning av Göteborgs Stads arbete med högvattenskydd
- uppföljning.

Revisionskontoret har faktaavstämt all granskning med förvaltningen.

Den samlade bedömningen, utifrån årets granskning av nämnden, är att verksamheten i huvudsak har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare är bedömningen att nämndens interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig med undantag för arbetet med skydd mot fordonsburna attacker. Det föreligger förvisso brister och förbättringsområden men dessa förändrar inte helhetsbedömningen av nämnden.

Genomförd granskning visar att det verksamhetsmässiga och ekonomiska resultatet är förenligt med reglemente, kommunfullmäktiges mål och riktlinjer men att brister i följsamheten mot stadens regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning föreligger. Den angivna budgeten i nämndens delårsrapporter per mars och per augusti redovisar inte samma siffror som nämndens budgetbeslut trots att nämnden inte har beslutat om att ändra budgeten under året. Nämnden har inte heller periodiserat sin investeringsbudget. Nämnden har inte publicerat samtliga nämndhandlingar på stadens webbplats, vilket inte står i överensstämmelse med beslut i fullmäktige. Nämnden har hanterat inträffade personuppgiftsincidenter på ett tillfredsställande sätt.

Flera delar av nämndens verksamhet har varit föremål för fördjupad granskning under året. Granskningen visar att nämndens arbete med skydd mot fordonsburna attacker under flera år varit bristfälligt, men det vägs delvis upp av åtgärder som nämnden vidtagit under 2024. Nämndens arbete mot invasiva växter bedrivs i många delar på ett ändamålsenligt sätt men har också flera utvecklingsområden.

Granskningen av personsäkerhet för förtroendevalda visar att nämnden bör analysera risken för att förtroendevalda utsätts för hot, våld och otillåten påverkan och bedöma om det egna arbetet behöver stärkas.

Granskningen av stadens arbete med högvattenskydd visar att det finns fungerande arbetssätt mellan nämnderna men att det föreligger utvecklingsbehov av dessa. Årets uppföljning av hanteringen av delegationsbeslut visar att nämnden har omhändertagit tidigare lämnade rekommendationer.

1.1 Rekommendationer

Utifrån årets granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Nämnden rekommenderas att stärka följsamheten mot Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.
- Nämnden rekommenderas att systematisera sitt arbete med skyddet mot fordonsburna attacker. Detta innebär att nämnden behöver säkerställa att nödvändiga rutiner och arbetssätt tas fram och implementeras, att ansvar och roller tydliggörs och att de medarbetare i förvaltningen som är i behov av utbildning ges detta.
- Nämnden rekommenderas att ta fram en heltäckande analys av var i staden risk finns för fordonsburna attacker som underlag för att vidta nödvändiga åtgärder.
- Nämnden rekommenderas att säkerställa tillgången till korrekt information om befintliga fordonshinders placering och skick.
- Nämnden rekommenderas att öka bekämpningen av invasiva arter samt genomföra fler miljörevisioner.

Följande rekommendationer kvarstår sedan tidigare år (2023), mot bakgrund av att ingen uppföljning av dessa skett under 2024:

- Nämnden rekommenderas att stärka uppföljningen och kontrollen av egen regiverksamheten.
- Nämnden rekommenderas att genomföra egna kontroller inom ramen för avtalsuppföljningen.
- Nämnden rekommenderas att införa kontroller som säkerställer att nämnden bara betalar för korrekt utfört arbete.

2 Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma nämndens ledning och styrning samt interna kontroll. Styrningen och kontrollen ska vara tillräcklig för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Den grundläggande granskningen består av tre övergripande revisionsfrågor:

- Har nämnden genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?
- Har nämnden en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av sin ekonomi?
- Har nämnden sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Granskningen är avvikelsebaserad och fokuserar i huvudsak på nämndens övergripande systematik, strukturer och arbetssätt.

2.1 Verksamhet

Nämnden ska genomföra sitt grunduppdrag enligt reglementet, gällande lag och författning samt enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat om. Fullmäktige har i budgeten fastställt övergripande mål som gäller för samtliga nämnder och bolag. Flera nämnder och bolag har även tilldelats specifika uppdrag som ska genomföras. Vi har översiktligt granskat hur nämnden har genomfört sitt grunduppdrag och arbetat med fullmäktiges mål och uppdrag. Vi har även granskat nämndens protokoll och beslutsunderlag.

Granskningen visar att nämnden har planerat och genomfört grunduppdraget i enlighet med reglementet. Vidare visar granskningen att nämnden har arbetat med de mål och uppdrag som fullmäktige har gett nämnden. Måluppfyllelsen och arbetet med fullmäktiges uppdrag har följts upp under året, i delårsrapporter och i årsrapporten. Nämnden har för verksamhetsåret 2024 sexton ej slutförda men pågående uppdrag från kommunfullmäktige. Nio av dessa är från 2023.

Nämnden har vid flera tillfällen under året inte publicerat samtliga nämndhandlingar på stadens webbplats vilket avviker mot kommunfullmäktiges beslut.¹

Vi noterar att det under året har förekommit fall då ledamöter valt att inte delta i nämndens beslut.

2.1.1 Personuppgiftsincidenter serviceresor

Nämnden upptäckte under november och december 2024, genom interna kontroller hos Intraservice, olika säkerhetsbrister som alla innebar någon typ av personuppgiftsincident. Incidenterna gäller serviceresor. Säkerhetsbristerna har inneburit att personuppgifterna varit tekniskt och teoretiskt åtkomliga för obehöriga, både internt i staden och externt. Ingen av händelserna har såvitt nämnden kunnat se inneburit någon faktisk obehörig åtkomst. Incidenterna är

¹ Beslut i fullmäktige 2014-10-09 § 8.

anmälda till Integritetsskyddsmyndigheten och åtgärder har vidtagits för att åtgärda säkerhetsbristerna. Nämnden har via brev informerat samtliga vars personuppgifter varit berörda.

2.2 Ekonomi

Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs inom de ekonomiska ramar som beslutats av fullmäktige. Nämnden ska också se till att det finns en kontinuerlig ekonomisk uppföljning och rapportering. Vi har översiktligt granskat nämndens styrning av ekonomin samt dess ekonomiska uppföljning och rapportering.

Granskningen visar att årets resultat uppgår till 117 miljoner kronor. Årets resultat kommer att användas för att dels återställa ingående balans, dels utöka nämndens egna kapital till 90 miljoner kronor. Resterande 70 miljoner kronor återredovisas till kommunstyrelsen. Nämndens investeringar för 2024 uppgår till 973 miljoner kronor vilket är 126 miljoner kronor lägre än budget.

Den angivna budgeten i nämndens delårsrapporter per mars och per augusti och i årsrapporten redovisar inte samma siffror som nämndens budgetbeslut (se figur 1 nedan). Nämnden har inte beslutat om att ändra budgeten. Nämnden har inte heller periodiserat sin investeringsbudget. Granskningen visar att nämnden har följt upp sin ekonomi kontinuerligt.

	Budget	Mars	Augusti	Årsrapport
Intäkt	1 589 644	1 620,10	1 632,60	1 632,60
Kostnad	3 807 444	3 837,90	3 874,30	3 606 200
Kommunbidrag	2 217 800	2 217 800	2 214 700	2 214 700

Figur 1: sammanställning av redovisade siffror i kolumnen "budget" i budget-handlingen, delårsrapporterna per mars och augusti samt i årsrapporten.

2.3 Intern kontroll

Nämnden ska se till att det finns ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll och riskhantering inom väsentliga områden. Nämnden ska även följa upp och utvärdera detta arbete. Vi har översiktligt granskat nämndens interna styrning, uppföljning och kontroll.

Granskningen visar att nämnden har upprättat en samlad riskbild och en internkontrollplan. Riskhantering har skett inom väsentliga områden. Granskningen visar även att den interna kontrollen har följts upp och att nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll har utvärderats. Samtidigt har vi inom ramen för vår granskning av skydd mot fordonsburna attacker sett brister i den interna kontrollen.

2.4 Bedömning

Revisionskontorets bedömning utifrån en översiktlig granskning är att nämnden delvis har en tillfredsställande ledning och styrning samt intern kontroll inom de områden som vi granskat.

Av kommunfullmäktiges budget för 2024 framgår att uppdrag ska genomföras under ett år om inget annat framgår. Av budgeten framgår också att kommunfullmäktiges uppdrag är överordnade uppdrag som tillkommer genom initiativ i nämnder. Nämnden behöver mot bakgrund av detta framgent säkerställa att intentionerna i kommunfullmäktiges budget följs vad gäller genomförande av uppdrag.

Det föreligger avvikelser mot Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning §15 då beslutad budget inte stämmer överens med de budgetar som redovisas i delårsrapporterna och årsrapporten trots att nämnden inte fattat beslut om ändringar i budgeten. Budgetposter redovisas på olika sätt i budgethandlingen, delårsrapporterna och årsrapporterna vilket försämrar den ekonomiska transparensen och därmed förutsättningarna för att styra nämndens ekonomi. Nämnden har heller inte periodiserat sin investeringsbudget vilket är ett krav enligt §8 i Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

Nämnden behöver också säkerställa att samtliga nämndhandlingar publiceras på stadens webbplats.

Vi bedömer slutligen att nämnden har hanterat de inträffade personuppgiftsincidenterna på ett ändamålsenligt sätt.

Mot bakgrund av de iakttagelser som gjorts i den grundläggande granskningen lämnar vi följande rekommendation till nämnden:

Nämnden rekommenderas att stärka följsamheten mot Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

3 Skydd mot fordonsburna attacker

De senaste åren har Sverige och flera andra länder i vår närhet drabbats av terrorattentat. Även om Sverige är ett land som varit relativt förskonat från terrorism jämfört med många andra länder, kan framtida attentat inte uteslutas. Säkerhetspolisen beslutade den 17 augusti 2023 att höja Sveriges terrorhotnivå från en trea till en fyra på den femgradiga skalan. Säkerhetspolismyndighetens bedömning är att hotbilden mot Sverige kommer att bestå under en längre tid.

Ett modernt, demokratiskt och öppet samhälle är sårbart för terrorism. Olika verksamheter, branscher och aktörer som verkar på platser där allmänheten vistas ta höjd för hotet i sitt säkerhetsarbete. I en storstad som Göteborg finns flera olika typer av möjliga mål för terrorism. Fordonsburna attacker mot civilsamhället har blivit en vanligare metod för att genomföra terroristaktioner i syfte att påverka samhället. Användandet av just fordon är en enkel och lättillgänglig metod för att genomföra ett attentat och det finns stora variationer i typer av fordon samt mot vilka mål och i vilka syften fordon kan användas för ändamålet. Det finns ett antal sätt att motverka och försvåra ett genomförande av en attack samt minska konsekvenserna om en sådan ändå inträffa.

Syftet med granskningen är bedöma om nämndens arbete med skydd mot fordonsburna attacker är ändamålsenligt. Med ändamålsenligt avser vi att arbetet bedrivs på ett systematiskt sätt där arbetssätt, rutiner och ansvar är tydliggjorda och dokumenterade. Arbetet ska också bedrivas enligt de styrande dokument som finns inom området. Dessa utgörs i huvudsak av nedanstående revisionskriterier.

Granskningens revisionskriterier är:

- Stadsmiljönämndens reglemente
- Göteborgs Stads säkerhetspolicy
- Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism
- Göteborgs Stads policy för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps vägledning för skydd mot antagonistiska hot och terrorism
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps rapport om skydd mot fordonsburna attacker
- Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll

3.1 Granskningsresultat

Av Göteborgs Stads säkerhetspolicy framgår att säkerhetsarbetet är en del av verksamhetens riskhantering och att det ska vara långsiktigt. Säkerhetsarbetet ska bedrivas med utgångspunkt från kontinuerliga riskanalyser och med tyngdpunkt på förebyggande aktiviteter. Organisation, delegation, beslut, planer och åtgärder ska också dokumenteras och medarbetare ska ges utbildning i

förhållande till sitt ansvar och sina arbetsuppgifter. Vidare framgår att alla medarbetare aktivt ska arbeta för ökad säkerhet och ta ett ansvar för att säkerheten fungerar samt informera om upptäckta brister.

3.1.1 Organisation, roller och rutiner

I reglementet för stadsmiljönämnden framgår att nämnden är ansvarig för trafikfrågor och skötsel av allmän plats. Representanter för förvaltningen uppger att frågan om fordons hinder på nytt aktualiserades i samband med att säkerhetspolismyndigheten höjde Sveriges terrorhotnivå under 2023. Sedan 2018 finns hinder utplacerade på vissa centrala platser i Göteborg.

Det finns ingen övergripande strategi för hur förvaltningen ska arbeta med frågan utan arbetet bedrivs decentraliserat på ett antal verksamheter och roller inom organisationen. I huvudsak utgörs dessa av enheten upplåtelse och avtal som arbetar med evenemang, enheten trafikreglering som arbetar med så kallade semipermanenta hinder² och enheten park- och trafikplanering som arbetar med stadsplanering i huvudsak ny- och ombyggnationer. Frågan om skydd mot fordons hinder skulle kunna aktualiseras i andra delar av förvaltningen exempelvis vid genomförandet av större projekt där en projektorganisation används. Förvaltningen saknar idag rutiner för arbetet med skydd mot fordonsburna attacker inom de delar som vi granskat undantaget för evenemang.

Ingen av de intervjuade har fått särskild utbildning kring hur man bör arbeta med fordons hinder vilket utgör en avvikelse både mot säkerhetspoliscyn och mot stadens riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism. Representanter för enheten park- och trafikplanering som arbetar med stadsplanering av i huvudsak ny- och ombyggnationer uppger att man saknar kompetens i frågan. Vissa roller som arbetar med frågan deltar i stadsledningskontorets säkerhetsforum. Det finns även roller som har tät samverkan med polismyndigheten. Representanter från stadsmiljöförvaltningen har även varit på besök i Malmö för att utbyta erfarenheter.

Även om det till stor del fattas skriftliga underlag så finns det kartbilder och teknisk dokumentation över befintliga hinder i staden. Det finns också viss annan typ av dokumentation.

3.1.2 Analyser

Stadsmiljönämnden saknar en aktuell förvaltningsövergripande strategisk analys över var risken för fordonsburna attacker i stadens finns. De analyser och underlag som vi tagit del av är äldre och framtagna av dåvarande trafiknämnden och baseras på platser utpekade av polismyndigheten. Av underlagen framgår att känsliga/kritiska punkter för fordonsattacker i staden varit kända sedan minst 2017 och med ett undantag så har dessa åtgärdats först i juni 2024.

² Med semipermanenta hinder avses olika typer av hinder som inte är inbyggda i stadens miljö i samband med byggnation utan placerade i efterhand. Exempel på sådana hinder är olika typer av betonghinder, påkörningsklassade blomkrukor etc

Förvaltningen arbetar för närvarande med en lösning för den plats som fortsatt inte är åtgärdad.

Samtliga intervjuade menar att det är polismyndigheten som behöver ta fram en analys över vilka platser i staden som är utsatta och bör skyddas mot fordonsburna attacker. Samma representanter menar också att det är polismyndigheten som sedan bör avgöra vilka platser som ska åtgärdas. Polismyndighetens representant – som vi intervjuat – menar å sin sida att det inte är polismyndighetens ansvar att driva frågan för stadens räkning men de menar att de ändå fått göra detta under lång tid. I samband med höjningen av terrorhotnivån uppger representanter för polismyndigheten att man tillsammans med staden kom överens om att gemensamt ta ett större ansvar. Mot bakgrund av detta har polismyndigheten genomfört en så kallad symbolanalys och tagit fram en lista med ett antal prioriterade objekt som behöver skyddas. Stadsmiljönämnden har därefter gett förvaltningen i uppdrag att senast den 30 juni 2024 skydda dessa platser. Representanter för polismyndigheten uppger dock att det är stadens ansvar att säkerställa att åtgärder genomförs och att staden behöver säkerställa att detta sker med rätt kompetens. Samma representanter uppger också att man anser att staden behöver utveckla sin kompetens inom området. Man beskriver att staden behöver få in det förebyggande perspektivet som en naturlig del vid byggandet i staden. Representanten ger exempel på större byggprojekt i staden där detta helt saknats men ger också exempel där det förebyggande perspektivet funnits med.

3.1.3 Planering

Av Göteborgs Stads policy för säkerhetsåtgärder i stadsmiljöer framgår specifika utformningsprinciper gällande fordonsburna attacker. I detta arbete ska staden använda Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) vägledning för skydd mot antagonistiska hot och terrorism och MSB:s rapport om skydd mot fordonsburna attacker.

Inom evenemangsområdet uppges att frågan om fordonshinder är något man arbetat med under lång tid. I huvudsak för att förhindra att evenemang störs av obehörig trafik. Det är polismyndigheten som ger tillstånd för evenemang. Polismyndigheten gör i samband med detta en säkerhetsbedömning som förvaltningen yttrar sig över. Arrangören är ansvarig för att uppfylla kraven i det av polismyndigheten givna tillståndet. I de fall staden är arrangör tas trafikanordningsplaner fram för hur trafiken ska hanteras i samband med evenemanget. I dessa planer framgår hur fordonshinder ska placeras. Staden har idag egna typer av godkända skydd mot fordonsattacker, såväl som inhyrda skydd. Det är polismyndighetens bedömning och kraven i tillståndet som avgör vilka typer av skydd som används. Polismyndigheten är tillsynsansvarig för att skydden är placerade i enlighet med trafikanordningsplanerna. Representanterna för förvaltningen beskriver att staden naturligtvis också har en skyldighet och ett egenintresse i att tillstånden följs. I samband med evenemang stämmer enheten upplåtelse och avtal av med polis och räddningstjänst och säkerställer att hindren står på ett korrekt sätt samtidigt som framkomligheten för räddningstjänstens fordon tillgodoses.

Inom den del av förvaltningen som arbetar med semipermanenta hinder så uppger de intervjuade att de har tagit del av MSB:s vägledningar men att de inte kan referera exakt kring hur dessa har använts i stadens arbete. De uppger i stället att de främst arbetat utifrån dialog med säkerhetschef och polismyndigheten. Förvaltningen har bara tittat på skydd mot påkörningsattacker med fordon och inte risken för att fordon används på andra sätt exempelvis genom placering av sprängladdningar. Förvaltningen uppger att de befintliga semipermanenta hindren från 2018 valts ut och placerats före bildandet av stadsmiljönämnden och att dokumentationen är bristfällig vilket försvårar sök- och spårbarheten. Förvaltningen känner därför inte till bakgrunden till varför dessa hinder valts eller deras placering.

Stadsmiljönämnden gav i februari 2024 förvaltningen i uppdrag att senast den 30 juni samma år slutföra placeringen av nya hinder på ytterligare ett antal platser i staden. Det korta tidsspannet uppges ha inneburit att förvaltningen inte hunnit göra de utredningar som krävs för att ta ställning till huruvida det är möjligt att installera mer permanenta höj- och sänkbara skydd och att man därför fått koncentrera sig på semipermanenta sådana. Förvaltningen uppger att man heller inte hunnit arbeta med trafikreglerande åtgärder.

Representanten för den del av förvaltningen som arbetar med om- och nybyggnationer uppger att man har varit involverade i vissa diskussioner kring fordons hinder vid tre olika större byggnationer i staden. Samtidigt uppges att benägenheten att agera på frågan är låg. Det finns ingen på avdelningen som har ett utpekad ansvar att arbeta med perspektivet och man använder inte MSB:s vägledningar. Det finns ingen avdelningsintern rutin, checklista eller någon uppsättning kriterier för att systematiskt hantera dessa frågor. Under våra intervjuer uppges att det kan finnas fler platser som borde ha skydd men som idag saknar detta, men att det saknas kriterier och kunskap för att avgöra vilka dessa platser i så fall är. På frågan om förvaltningen har övervägt att vid om- och nybyggnation bygga in nivåskillnader³ på öppna platser för att försvåra fordonsattacker uppges att nivåskillnader ställer till mycket för till exempel personer i rullstolar. Enligt stadens policy för säkerhetsåtgärder i planeringen av stadsmiljöer ska valet av åtgärder vid om- och nybyggnation vägas mot olika gruppers särskilda behov, såsom exempelvis barn, unga, äldre och personer med funktionsnedsättning. Kriterier för att göra den typen av avvägningar saknas idag.

Vi har tagit del av handlingar som rör ombyggnationen av en central plats i Göteborg. Platsen är sedan tidigare utpekad riskplats och är idag försedd med semipermanenta hinder på vissa platser. Av handlingarna framgår att frågan om fordons hinder i samband med ombyggnation ändå har hanterats inom projektet men att perspektivet har tillförts av andra delar i förvaltningen som inte arbetar med ny- och ombyggnation. Den bild som framträder är dock att perspektivet tillförs sent i processen eller inte alls, om det inte tillförs som ett krav från en annan del av förvaltningen.

³ Nivåskillnader är en typ av åtgärd som framgår av MSB:s vägledningar. Vägledningen är obligatorisk att använda enligt stadens policy för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer

3.1.4 Kontroll och uppföljning

Förvaltningen besiktigar enligt uppgift befintliga hinder fyra gånger per år. Det saknas skriftliga rutiner för hur en besiktning ska ske avseende både placering av hinder samt funktionskontroll. Besiktning görs av förvaltningen. Besiktningens protokoll utgörs av ett byggmötesprotokoll. Vid besiktning kontrolleras enligt uppgift att hindren är hela och står korrekt placerade. Det framgår inte hur besiktning går till eller hur bedömningen av hindrens placering och status görs. Vi har tagit del av besiktningens protokoll. Det går inte tydligt att utläsa ur dessa protokoll vad resultatet av besiktningen blivit.

Förvaltningen uppger att entreprenörer får flytta på de semipermanenta hindren om detta krävs vid exempelvis byggnationer. Det saknas skriftliga rutiner för hur detta ska gå till samt hur det säkerställs att hindren ställs tillbaka på rätt plats.

Nämnden fick i samband med junisammanträdet en återrapportering kring det uppdrag som nämnden uppdrog åt förvaltningen i februari. Av underlaget framgår en statusuppdatering kring arbetet på de platser som valts ut för åtgärd.

3.2 Bedömning

Revisionskontorets bedömer att nämndens arbete med skydd mot fordonsburna attacker har flera väsentliga brister. Undantaget är det arbete som bedrivs inom evenemangsområdet som vi bedömer sker på ett tillfredställande sätt.

Bedömningen baseras på följande:

Det finns brister när det gäller rutiner, roller och ansvar både i den konkreta implementeringen såväl som när det gäller området sett ur ett övergripande strategiskt perspektiv. Det framkommer under intervjuerna att det genomgående finns en uppfattning att det är polismyndighetens ansvar att driva frågan om skydd mot fordonsburna attacker. Detta illustreras av att flera platser i staden, som tidigare pekats ut som riskplatser, har åtgärdats först flera år senare och efter påstötningar från polisen. Nämnden saknar en egen övergripande analys och uppfattning kring var i staden det finns riskplatser och hur dessa ska hanteras.

Nämnden måste säkerställa att förvaltningen har kompetens för att analysera, planera, genomföra och följa upp inom samtliga uppdrag som nämnden ansvarar för, inklusive risken för fordonsburna attacker. Det saknas underlag som ligger till grund för valda platser och typ av hinder som placerades ut under 2018. Dokumentation inom området behöver utvecklas.

Det föreligger en rad avvikelser mot centrala styrdokument på området. Säkerhetspolicyn och stadens riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll följs inte avseende att riskhanteringen ska bedrivas med utgångspunkt från kontinuerliga riskanalyser och med tyngdpunkt på förebyggande aktiviteter. Organisationen är otydlig avseende ansvar och medarbetarna har inte givits utbildning. Krav på utbildning framgår också i riktlinjen för arbetet mot våldsbejakande extremism. Vi bedömer att kunskapsnivån och riskmedvetenheten om fordonsburna attacker i förvaltningen är otillräcklig och behöver höjas.

Nämnden saknar, i allt väsentligt, uppföljning och kontroll av befintliga hinder. Det saknas rutiner för såväl besiktning som kontroll av att hindren står på tilltänkt plats. Det går inte att utläsa ur protokollen vad besiktningen påvisat. Det är otillfredsställande att externa entreprenörer kan flytta på de semipermanenta hindren utan att det finns rutiner och arbetssätt för hur detta ska gå till. Dokumentation inom området behöver utvecklas.

Nämnden har dock agerat i samband med en höjning av terrorhotnivån mot Sverige vilket väger upp vår bedömning av helheten. Vi ser positivt på detta även om vi uppfattar att de beslut som då fattades varit ad hoc-drivna med ett fokus på att snabbt få ut fordonshinder snarare än att analysera vilka hinder som är bäst lämpade på olika platser. Därmed avviker nämnden mot stadens policy för säkerhetsåtgärder i stadsmiljöer med tillhörande vägledningar från MSB. Det är otillfredsställande att det funnits utpekade riskplatser i staden som varit kända sedan 2017 men vi ser positivt på att dessa platser nu åtgärdats av nämnden. En av riskplatserna är per december 2024 fortsatt inte åtgärdad men ett arbete för att hantera frågan pågår. Vår bedömning är att resultatet på en helhet troligen blivit mer ändamålsenligt om det hade funnits ett systematiskt arbete på plats sedan tidigare.

Mot bakgrund av iakttagelser som gjorts i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till nämnden:

Nämnden rekommenderas att systematisera sitt arbete med skyddet mot fordonsburna attacker. Detta innebär att nämnden behöver säkerställa att nödvändiga rutiner och arbetssätt tas fram och implementeras, att ansvar och roller tydliggörs och att de medarbetare i förvaltningen som är i behov av utbildning inom området ges detta.

Nämnden rekommenderas att ta fram en heltäckande analys av var i staden risk finns för fordonsburna attacker som underlag för att vidta nödvändiga åtgärder.

Nämnden rekommenderas att säkerställa tillgången till korrekt information om befintliga fordonshinders placering och skick.

4 Arbetet mot invasiva växter

En invasiv art är en art som; introducerats till områden utanför sitt ursprungliga utbredningsområde, som sprider sig av egen kraft, som skadar ekosystemet som de introducerats till, hotar den biologiska mångfalden, har negativa effekter på jordbruk och dylikt, åstadkommer ekonomisk skada, eller påverkar hälsan negativt hos djur, natur och människor. Vad gäller invasiva växter behövs noggrann planering för att säkerställa att frön och rotdeklar inte sprids med jordmassor. Det är viktigt att det finns rutiner för att säkerställa att växtavfall och jordmassor som är förorenade omhändertas på ett korrekt sätt.

Svenska kommuner är viktiga aktörer i arbetet mot invasiva växter. Det handlar om allt från skötsel av grön- och parkytor och övrig kommunal mark, till avfallshantering, tillsyn och miljöövervakning. I Göteborg är stadsmiljönämnden ansvarig nämnd för förvaltning och skötsel av stadens allmänna platsmark samt stadens grön- och parkytor.

Nämnden är också en av stadens byggande förvaltningar. Alla arbeten som innebär att man gräver eller flyttar på massor (jord, grus, lera eller sand) i områden där det finns invasiva växter medför en stor risk för spridning av dessa växter. Både frön och delar från växten kan leda till nya etableringar, beroende på vilken art det handlar om. För att förebygga problem med spridning i samband med masshantering är det viktigt att ha ett bra samarbete med olika aktörer som utför grävarbeten och masshantering i kommunen. Därför är kunskap om vilka de invasiva växterna är samt hur de ser ut av stor vikt för nämndens personal som berörs av frågorna.

Syftet med granskningen är att bedöma om nämndens arbete mot invasiva växter är ändamålsenligt.

Granskningens revisionskriterier är:

- EU-förordning 1143/2014
- Kommunallagen 6 kap §6
- Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram
- Göteborgs Stads grönplan
- Riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll

4.1 Granskningsresultat

4.1.1 Organisation och ansvar

Av riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll framgår bland annat att varje nämnd ansvarar för att det finns en tydlig organisationsstruktur med formaliserade roller och ansvar samt att det finns arbetssätt, processer, rutiner och beskrivningar för att genomföra nämndens uppdrag.

Arbetet mot invasiva växter bedrivs decentraliserat och av olika verksamheter inom förvaltningen. Bekämpning av invasiva växter sker mer specifikt hos

avdelningen utemiljöer och stadsliv. Här finns också ansvaret för driften av stadens parker. Avdelningen för drift och underhåll berörs av frågan i samband med mark- och underhållsarbeten. Avdelningen ansvarar också för skötsel och förvaltning av stadens grönområden. Miljöenheten på avdelningen planering och investering ansvarar för att brett stötta förvaltningens olika avdelningar i miljöfrågor. Miljöenheten utgör miljöstöd i förvaltningens projekt och granskar de miljöplaner som måste finnas. Utöver dessa berörs de roller som arbetar med markförvaltning, både i förvaltningens egen regi och upphandlade entreprenörer.

4.1.1.1 Stadens tekniska handbok

Göteborgs Stads tekniska handbok innehåller anvisningar och krav främst från stadsmiljöförvaltningen men även från de övriga stadsbyggande förvaltningarna i Göteborgs Stad. Handboken riktar sig till konsulter, entreprenörer och aktörer som arbetar med planering, projektering, byggande och drift- och underhåll av och på allmän platsmark. Den tekniska handboken innehåller särskilda regleringar av invasiva växter, bland annat hur frågan ska hanteras i samband med projekt. I samband med projektering ska invasiva växter inventeras inom hela projektområdet. Av stadens tekniska handbok framgår även att en miljöplan alltid ska upprättas i samtliga projekt. Vid förekomsten av invasiva växter ska hanteringen av dessa framgå av planen. Förvaltningen uppger att inventeringen av ett projektområde och framtagandet av miljöplaner ofta genomförs av upphandlade miljökonsulter. Miljöplanerna granskas därefter av miljöenheten.

4.1.2 Bekämpning av invasiva växter

EU-förordningen 1143/2014 reglerar en fastighetsägares ansvar att bekämpa och förhindra spridning av invasiva växter. Stadens miljö- och klimatprogram samt stadens grönplan innehåller flera miljömål som påverkas av invasiva växter och djur. Det finns också specifika mål som rör bekämpning av invasiva växter.

Förvaltningen har genomfört två inventeringar av var i staden invasiva växter finns i syfte att rikta bekämpningsåtgärderna. Förvaltningen uppger att det finns behov av ytterligare och mer noggrann inventering för att bättre kunna rikta bekämpningsåtgärderna och tillhörande resurser. Val av växter att bekämpa baseras på EU-lagstiftning. Jätteleka är den växt som förvaltningen har kommit längst med, både vad gäller kartläggning och bekämpning. Bekämpning sker både manuellt och med glyfosat⁴. Det finns rutiner för ändamålet och den personal som utför bekämpningen har fått utbildning via Jordbruksverket hur bekämpning ska ske samt en kortare utbildning av förvaltningen. Förvaltningen utför även bekämpning av gul skunkkalla med extern utförare efter ett föreläggande från Länsstyrelsen. Förvaltningen har också påbörjat kartläggning av och strategier för bekämpning av jättebalsamin.

⁴ Ett kemiskt preparat för att bekämpa ogräs och oönskade växter

En korrekt hantering av fröer och växtdelar är viktig för att säkerställa att invasiva växter inte sprids ytterligare. Bekämpningsgruppen på förvaltningen har specifika rutiner för hur transport och kvittblivning av växtdelar från invasiver ska ske.

Budgeten för bekämpning uppgår år 2024 till en miljon för jätteloka, 140 tkr för gul skunkkalla och 100 tkr för jättebalsamin.

4.1.3 Grönskötsel

Grönskötsel avser drift och förvaltning av stadens grönområden och parker. Staden är indelad i ett antal grönskötselområden. Skötseln genomförs i både egen regi och av upphandlade entreprenörer. Förvaltningens medarbetare som arbetar med grönskötsel har ofta en utbildningsbakgrund inom trädgård och grönskötsel och arbetets natur innebär att medarbetarna har ett intresse för området. Förvaltningen menar att detta borgar för att de vet vilka växter som är invasiva och att upptäckten av sådana därför ska rapporteras.

Vi har tagit del av ett avtal för grönskötsel i ett av stadens områden. Av handlingarna framgår att invasiva växter finns reglerade i avtalets miljöplan och i utförandebeskrivningen. Miljöplanen tydliggör att när det finns invasiva växter inom ett arbetsområde ska projektör och entreprenör göra en plan för hantering och se till att de inte sprids och orsakar skada, varken inom eller utanför arbetsområdet. Det finns en specifik hänvisning till stadens tekniska handbok för detaljerad hantering. Utförandebeskrivningen tydliggör att om entreprenören vid tillsyn och kontinuerlig städning på beställd skötselyta upptäcker parkslide eller arter som finns med på EU:s lista över invasiva främmande arter, ska entreprenören omedelbart ta kontakt med beställaren efter upptäckt och en överenskommelse om hur ytan ska skötas bli skriftligt dokumenterad av parterna. Dokumentation sker enligt förvaltningen i de kartunderlag som används i skötselentreprenaden och i byggmötesprotokoll. Avtalen reglerar inte specifikt kunskapskrav om invasiva växter. Däremot ställer avtalen krav på att personalen som arbetar med grönskötsel behöver ha utbildning inom det gröna området. Detta gäller både för upphandlade entreprenörer som för verksamheten i egen regi.

4.1.4 Markarbeten

Avdelningen drift och underhåll utför merparten av förvaltningens markarbeten. Representanter för avdelningen uppger att man i huvudsak kommer i kontakt med invasiva växter i samband med nyanläggning av gång- och cykelbanor men att det även kan ske vid byggnation av lekplatser, gångvägar i grönområden och stadens badplatser. I huvudsak stöter man på parkslide och jättebalsamin. Kunskapen om invasiver uppges vara begränsad även om medvetenheten har ökat de senaste åren. Före ett projekts genomförande ska en naturvärdesinventering göras bland annat i syfte att upptäcka invasiver. Resultatet av naturvärdesinventering ska framgå i projektets miljöplan. Miljöplaner är obligatoriska i varje projekt.

Vi har tagit del av miljöplaner för två projekt där invasiver har funnits inom projektområdet. I den ena planen framgår vilka typer av överväganden och åtgärder som behöver vidtas för att undvika spridning av invasiver. I den andra planen saknas detta.

4.1.5 Samverkan

Ansvar för att arbetet mot invasiva växter är utspritt både bland stadens nämnder och bolag vilket gör behovet av samordning viktigt för att arbetet ska bedrivas på ett effektivt sätt.

Representanter för förvaltningen uppger att man arbetar för att få till en bra samverkan internt inom förvaltningen för att hantera frågan men att det kvarstår arbete då den nya organisationen och alla roller ännu inte fullt ut är implementerade.

Det finns en samordningsgrupp inom staden. Gruppen träffas cirka fyra gånger per år och består, utöver stadsmiljöförvaltningen, av representanter från miljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen, kretslopp och vatten samt Göteborg Energi. Det sker ingen samordning med Länsstyrelsen eller andra aktörer. Samordningsgruppen har en Teams-yta där det finns möjlighet att rapportera fynd av invasiver vilket dock inte är ett krav. Samverkansforumet är informellt och ingen nämnd eller bolag är särskild ansvarig för det. Förvaltningen uppger att man inte känner till miljö- och klimatsamordningskartunderlag över invasiver och därför inte heller använder detta underlag.

Under 2024 inkom en motion till kommunfullmäktige om att ge miljö- och klimatsamordningsnämnden och stadsmiljönämnden i uppdrag att utreda hur stadens arbete mot invasiva arter kan stärkas och samordnas bättre. I kommunfullmäktiges budget för 2025 har ansvaret att driva arbetet mot invasiva främmande arter sedan tilldelats stadsmiljönämnden.

4.1.6 Kontroll och uppföljning

Grönskötselentreprenaderna följs upp av bygglidare. Dokumentation sker på olika sätt så som i Excel-listor och i ett it-stöd.

Verksamheten i egen regi följs till skillnad från entreprenörerna inte upp av bygglidare utan av förvaltningens planeringsledare. Statuskontroller genomförs för att säkerställa kvaliteten. Vi har tagit del av sådana statuskontroller och uppföljning som genomförts.

Förvaltningen arbetar med att implementera ett nytt kvalitetsledningssystem för sina skötselentreprenader.⁵ Inom ramen för detta arbete har förvaltningen upphandlat ett systemstöd för att samla all uppföljning på en plats. Implementeringen beräknas vara genomförd i juni 2025.

Miljöenheten ansvarar för att genomföra miljörevisioner under utförande av bygg- och anläggningsprojekt. Till grund för revisionen ligger varje projekts

⁵ Innefattar både grönskötsel, gaturenhållning och vinterväghållning

specifika miljöplan. Det finns resurser för att genomföra två miljörevisioner per år. Som jämförelse så bedriver nämnden cirka 200 projekt årligen.

4.2 Bedömning

Revisionskontorets bedömning är att nämndens arbete mot invasiva arter behöver utvecklas.

Bekämpningen av invasiver bedömer vi sker på ett ändamålsenligt sätt då det utgår från lagstiftningen och genomförs med utbildad personal enligt fastställda rutiner.

Vi bedömer att nämnden, givet fullmäktiges uppdrag, behöver öka inventeringen av var i staden invasiva arter finns och därefter öka antalet bekämpningsinsatser.

Samverkan behöver stärkas och formaliseras inom staden. Nämnden behöver öka samverkan med miljö- och klimatnämnden och säkerställa att de inventeringar som miljö- och klimatnämnden genomför används.

Vi konstaterar också att hanteringen av invasiver vid byggnationer i staden finns formaliserad i form av stadens tekniska handbok. Samtidigt är det vår uppfattning att antalet miljörevisioner som utförs är för få i förhållande till antalet bygg- och anläggningsprojekt som förvaltningen genomför under ett år. Givet kommunfullmäktiges budgetuppdrag till nämnden om att utöka arbetet mot invasiva arter så behöver antalet miljörevisioner öka.

Slutligen ser vi positivt på att det under 2025 kommer implementeras ett kvalitetsledningssystem för nämndens skötselentreprenader.

Mot bakgrund av iakttagelser som gjorts i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till nämnden:

Nämnden rekommenderas att i enlighet med kommunfullmäktiges beslut öka bekämpningen av invasiva arter samt genomföra fler miljörevisioner.

5 Personsäkerhet för förtroendevalda

Under året har revisionskontoret granskat Göteborgs Stads arbete med personsäkerhet för förtroendevalda. Stadsmiljönämnden ingick i granskningen. Granskningen har avrapporterats till nämnden och till kommunfullmäktige i en särskild revisionsrapport.⁶

⁶ Granskning av personsäkerhet för förtroendevalda, SRV-2024-00048, beslutad av revisorsgruppen och lekmanarevisorerna 17 december 2024.

Syftet med granskningen var att bedöma om Göteborgs Stad arbetar ändamålsenligt med personsäkerhet för förtroendevalda. Utöver stadsmiljönämnden ingick kommunstyrelsen och 13 andra nämnder och bolag i granskningen.

Den samlade bedömningen är att stadens arbete med förtroendevaldas personsäkerhet behöver förbättras. Granskningen visar att det finns behov av en tydligare styrning och ett mer systematiskt säkerhetsarbete. Vi bedömer även att avsaknaden av uppföljning kan leda till att brister i det förebyggande och omhändertagande arbetet inte identifieras och åtgärdas. I förlängningen kan förtroendevalda hindras i sina uppdrag och sakna tillräckligt stöd om de blir utsatta för hot, våld eller otillåten påverkan.

Avseende stadsmiljönämnden visar granskningen att nämnden har identifierat risker för att förtroendevalda blir utsatta för hot, våld och otillåten påverkan och bedriver ett förebyggande arbete. Vidare visar granskningen att nämnden inte har dokumenterade rutiner för hur hot, våld och otillåten påverkan mot förtroendevalda ska hanteras. Nämnden har angett att man följer upp säkerhetsarbetet och att man dokumenterar eventuella incidenter som inträffar avseende förtroendevaldas personsäkerhet.

Vi bedömer att nämnden bör analysera risken för att förtroendevalda utsätts för hot, våld och otillåten påverkan och bedöma om det egna arbetet behöver stärkas. Det är särskilt viktigt mot bakgrund av att det inte finns en tydlig gemensam styrning och ansvarsfördelning i staden.

För ytterligare detaljer om granskningen se revisionsrapporten *Granskning av personsäkerhet för förtroendevalda*, som beslutades av revisorsgruppen den 17 december 2024.

6 Högt vatten – styrning och uppföljning av Göteborgs Stads arbete med högvattenskydd

Göteborg är en geografiskt utsatt stad utifrån sitt läge, vid havet och vid Göta älv. Centrala Göteborg är också den plats där flera vattendrag har sitt utlopp i Göta älv. Göteborgs centrala låglänta delar riskerar att drabbas av årliga översvämningar inom en 15-årsperiod, om inte en kombination av klimatanpassningsåtgärder vidtas. De åtgärder som behövs handlar om dels skyfallshantering, dels högvattenskydd i form av älvkantsskydd och inre portar.

Syftet med granskningen är att bedöma om stadens arbete med högvattenskydd i centrala Göteborg är tillräckligt. Granskningen omfattar kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsmiljönämnden.

Granskningen visar att det finns fungerande arbetssätt mellan förvaltningarna gällande högvattenskyddsarbetet. Exploateringsnämnden leder arbetet med ett högvattenskyddsprogram där samverkan sker löpande mellan exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsmiljönämnden. Vår bedömning är att den övergripande ansvarsfördelningen, mellan granskade nämnder och kommunstyrelsen, i stort är tydlig avseende arbetet med högvattenskydd. Vi vill dock betona att principerna för finansiering av högvattenskydd inom staden behöver tydliggöras för ansvariga nämnder och bolag.

Vår granskning visar att det delvis formulerats strategier för att nå målet om att ha högvattenskydd på plats år 2040 genom målsättningen inom högvattensprogrammet och genom utbyggnadsplanen från 2020. Det saknas dock uppdaterade övergripande styrdokument för högvattenskyddsarbetet. Sedan planen togs fram har stadsplaneringen i staden omorganiserats.

Vår bedömning är att styrningen av högvattenskyddsarbetet behöver stärkas, exempelvis genom att konkretisera utbyggnadsplaneringen. Det är ett gemensamt ansvar utifrån nuvarande reglementen för exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, att se över hur utbyggnadsplaneringen för högvattenskyddet kan konkretiseras. Viktiga avvägningar behöver göras för högvattenskyddets olika delar då valen av lösningar för skyddet påverkar driftskostnaderna på lång sikt.

Vi har också granskat uppföljningen av högvattensskyddsarbetet. Då det saknas ett övergripande styrdokument för högvattenskyddsarbetet är det dock svårt att följa upp om arbetet ligger i fas, för de berörda nämnderna och för kommunstyrelsen. Granskningen visar att viss uppföljning sker inom exploateringsnämnden. Det är revisionskontorets bedömning att det krävs en mer systematisk uppföljning gällande att strategier och åtgärder vidtas för att stadens skydd mot stigande vattennivåer ska vara tillräckligt till år 2040.

Revisionskontorets sammanvägda bedömning är att det krävs en mer systematisk styrning och uppföljning av strategier och åtgärder för uppbyggnaden av högvattenskydd till år 2040, för att stadens arbete mot stigande vattennivåer ska vara tillräckligt.

7 Granskning av räkenskaper

En del av Stadsrevisionens granskning består av att granska och bedöma om Göteborgs Stads räkenskaper är rättvisande. Räkenskapsgranskningen genomförs av upphandlade revisionsföretag.

Den 1 januari 2023 trädde *Standard för kommunal räkenskapsrevision* i kraft.⁷ Standarden som innefattas i god revisionssed reglerar hur granskning av räkenskaper ska genomföras och omfattar alla kommuner och regioner.

⁷ *Standard för kommunal räkenskapsrevision* är framtagen och beslutad av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer (SKYREV) och Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR).

Granskningen av delårs- och årsredovisning samt intern kontroll inom väsentliga processer tar sin utgångspunkt i stadens räkenskaper i stället för att, som tidigare, bygga nerifrån och upp utifrån nämndernas redovisning. Revisionsansatsen bygger på väsentlighetsbedömningar utifrån ett övergripande kommunperspektiv. Det innebär att vissa nämnder kan beröras mindre av den årliga räkenskapsgranskningen och andra kan beröras mer.

7.1 Granskningsresultat

Inga iakttagelser som berör nämnden har rapporterats i granskningen av Göteborgs stads räkenskaper.

8 Uppföljning av tidigare granskning

I detta avsnitt redogör vi för uppföljningen av de rekommendationer som har lämnats till nämnden tidigare år.

8.1 Uppföljning av stadens snöröjning

På uppdrag av förtroendevalda revisorer granskade revisionskontoret 2023 nämndens styrning, uppföljning och kontroll av stadens snöröjning. Granskningen resulterade i följande rekommendationer till nämnden:

Nämnden rekommenderas att stärka uppföljningen och kontrollen av egen regi-verksamheten.

Nämnden rekommenderas att genomföra egna kontroller inom ramen för avtalsuppföljningen.

Nämnden rekommenderas att införa kontroller som säkerställer att nämnden bara betalar för korrekt utfört arbete.

Av nämndens yttrande framgår att man vidtagit åtgärder för att hantera rekommendationerna. För att åtgärderna ska vara möjliga att verifiera behöver årets vintersäsong vara avslutad. Vi kommer därför att följa upp rekommendationerna under 2025.

8.1.1 Bedömning

Rekommendationerna kvarstår då uppföljning kommer att ske under 2025.

8.2 Uppföljning av hantering av delegationsbeslut

På uppdrag av förtroendevalda revisorer granskade revisionskontoret 2023 nämndens hantering av delegationsbeslut. Granskningen resulterade i följande rekommendationer till nämnden:

Nämnden rekommenderas att säkerställa att delegations- och vidaredelegationsbeslut anmäls till nämnden i enlighet med delegationsordningen.

Nämnden rekommenderas att fastställa en övre beloppsgräns för direktörens inköpsdelegation.

Vi har i år följt upp dessa rekommendationer genom att ta del av nämndens yttrande och genom dokumentgranskning. Uppföljningen visar att nämnden i syfte att omhänderta den första rekommendationen har vidtagit en rad åtgärder. I huvudsak går dessa ut på att se över rutiner och instruktioner, genomföra informations- och utbildningsinsatser samt påminnelser till chefer och medarbetare.

I syfte att omhänderta den andra rekommendationen har nämnden fastställt en övre beloppsgräns på 50 mkr för direktörens inköpsdelegation.

8.2.1 Bedömning

Rekommendationerna är omhändertagna.